

Epidemiologie AIDS

AIDS je jedno z nejzávažnějších infekčních onemocnění současnosti. Vyskytuje se hromadně, postihuje celé světadíly, proto se tady právem hovoří o **pandemii**.

 Podrobnější informace naleznete na stránce AIDS.

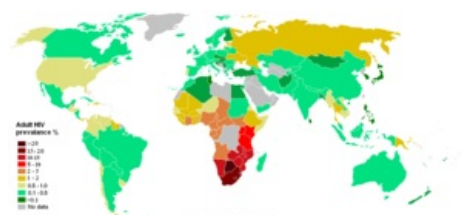
Okolo roku 1981 se pozorovali první případy AIDS ve Spojených státech u gayů, proto také nemoc získala dočasné pojmenování **GRID** (Gay-Related Immune Deficiency). Vědci časem zjistili, že se AIDS objevil mnohem dříve, již v roce 1959, kdy na tehdy neznámou nemoc zemřel muž Bantu, který žil v Belgickém Kongu. **První oficiální záznam o onemocnění AIDS byl učiněn 5. června 1981**, kdy US Center for Disease control ve Spojených státech zaznamenal 5 případů pacientů s téměř zničeným imunitním systémem.^[1]

AIDS ve světě

Od doby svého objevení se onemocnění rozšířilo do všech částí světa a virem HIV se nakazilo 67 milionů lidí, z nichž již 30 milionů na následky nemoci AIDS zemřelo. Epidemie se globálně nevyvíjela rovnoměrně.

Zatímco v Severní Americe a Evropě, kde byly diagnostikovány první případy a nárůst nově infikovaných jedinců proběhl na začátku epidemie, se díky rozsáhlé preventivní osvětě počty nově infikovaných příliš nezvyšují, v ostatních částech světa tomu bylo zcela opačně.

Největší nárůst počtu nově infikovaných byl zaznamenán v posledních letech. Odhaduje se, že **v roce 2007** si AIDS vyžádal 2,1 miliónů (1,9–2,4 miliónů) životů, 330 000 tvořily děti mladší 15 let. V téže roce žilo 3,2 miliónů lidí nakažených virem HIV, z toho 2,5 miliónů dětí. Nově nakažení se odhadují v roce 2007 na 2,5 miliónů (v rozmezí 1,8–4,1 miliónů), z toho 420 000 dětí.^[2]

Prevalence AIDS ve světě (2008).

Původce (epidemiologická anamnéza)

Původce syndromu získané imunodeficiency je **retrovirus** (obsahující virovou RNA a reverzní transkriptázu), který prioritně napadá CD 4+ lymfocyty (ale může i jiné). Protože tento virus velmi snadno mutuje, není prozatím možné vytvořit dostatečně účinnou očkovací látku.

Známé jsou 2 typy viru:

- **HIV-1** s 5–10krát vyšším vertikálním přenosem, infektivitou a rozvinutím AIDS; typicky se nachází v Evropě, Asii, Americe;
- **HIV-2** typicky v Západní Africe.

Izolují se z krve, spermatu, vaginálního sekretu, slin, slz, mateřského mléka nebo moče. Virus je velmi citlivý k zevnímu prostředí, ničí ho například chlorové preparáty, mýdlo, teplota nad 60 °C, také infekční dávka nutná k nákaze je relativně vysoká.

Zdroj

Zdrojem nákazy je jedině **nakažený člověk**.

 Podrobnější informace naleznete na stránce Diagnostika AIDS.

Přenos

- **Krevní cestou** – kontaminovanou krví, či krevními deriváty; společným užíváním jehel a stříkaček; krvavé sexuální praktiky; určité riziko představuje i společné kartáčky na zuby, žiletky, nedostatečně sterilizované nástroje, piercingy, tetování.
- **Pohlavním stykem** – sperma, vaginální sekret.
- **Z matky na dítě** (vertikální přenos) – prenatalně, perinatálně, mateřským mlékem.

Stadia HIV infekce

1. **Akutní HIV infekce** – příznaky **primoinfekce**.
2. **Asymptomatická** (latentní) HIV infekce – klinická kategorie **A**.
3. **Symptomatická** fáze HIV infekce – klinická kategorie **B**.
4. **AIDS** – klinická kategorie **C**.

Léčba

Základem je prevence a včasná léčba oportunních infekcí, jako i léčba antivirová.

Epidemiologická opatření

Mezi **preventivní opatření** na jedné straně řadíme testování krevních konzerv a derivátů (od r. 1987), na straně druhé svědomitou výchovu v oblasti sexuálního života (bezpečný sex s omezeným počtem partnerů) a v oblasti aplikace návykových látek (programy výměny jehel a stříkaček uživatelů drog). HIV pozitivním ženám v západním světě je zakázáno kojení (i tímto způsobem je možný přenos infekce z matky na dítě), na rozdíl od žen v rozvojových zemích, kde je kojení i přes toto riziko doporučeno (dítě by jinak zemřelo hladem, chybí alternativní strava nebo jí není dostatek).

Represivními opatřeními se míní hlášení positivity HIV, onemocnění AIDS a úmrtí Národní referenční laboratoří pro AIDS.

HIV/AIDS je všude na světě významným zdravotním, ekonomickým, sociálním, etickým i politickým problémem, který je třeba řešit. Ve snaze tento problém řešit co nejefektivněji, jsou všude po světě formulovány programy řešení problematiky HIV/AIDS, jejichž základním cílem je co nejvíce omezit další šíření nákazy v populaci a její dopad ve všech sférách společnosti, kterých se to dotýká. Těchto programů se ujímají organizace bojující proti AIDS (WHO, UNAIDS), kterým je jasné (a tomu také podřizují směr svých aktivit) několik skutečností. Ty byly vysloveny také na **Valném shromáždění OSN k problematice HIV/AIDS** dne 27. června 2001:

1. Mezi hlavní faktory, které přispívají k šíření nákazy, patří **chudoba, zaostalost a negramotnost** a ve vazbě s tím následně problém HIV/ AIDS znásobuje chudobu, šíření epidemie zhoršují ozbrojené konflikty a přírodní katastrofy.^[3]
2. „**Cejchování**“, **umlčování, diskriminace a odmítání** a též nezachovávaní důvěrnosti podřívají úsilí zaměřená na prevenci, péči a léčbu a prohlubují dopad epidemie na jednotlivce, rodiny, komunity a národy.^[3]
3. **Prevalence infekce mezi ženami je celosvětově vyšší** než u mužů, nejen z důvodu časnějšího pohlavního zranění, ale též, a s mnohem větším dopadem, i nerovnoprávnosti, diskriminace a podřadného postavení žen ve společnosti většiny zemí Afriky, Asie a Latinské Ameriky. Proto rovnost pohlaví a zplnomocnění žen jsou základními prvky snižování zranitelnosti žen a dívek pokud jde o HIV/AIDS.^[3]

Epidemiologie AIDS v České republice

V České republice bylo ke dni 31. 12. **2008 1189 HIV pozitivních osob**, z toho **265 s AIDS**.^[4]

Rozdělení výskytu podle způsobu přenosu infekce HIV

- sexuální přenos se na šíření HIV v ČR podílí z 85,8% (1020 HIV+, z toho 653 homo/ bisexuálně)^[4];
- IUD (injekční užívání drog) samotné 5,2 % (62 osob)^[4];
- homo/ bisexuální způsob + IUD se podílí z 1,7 % (20 osob)^[4];
- hemofilici 1,4 % (14 osob)^[4];
- příjemci krve 1,2 % (14 osob)^[4];
- přenosy z matky na dítě 0,3% (4 osoby)^[4];
- nozokomiální infekce 0,2 % (2 osoby)^[4];
- jiné/neobjasněné případy 4,2% (50 osob)^[4].

Ve skutečnosti je odhadovaný počet osob s HIV virem v ČR asi 5–10krát vyšší. ČR zůstává i nadále zemí s nízkou hladinou epidemie HIV/AIDS, s celkovou prevalencí **116 případů HIV/AIDS na milion obyvatel** (nejvíce v Praze a v Karlovarském kraji).^[4]

Odkazy

Související články

- AIDS
- Diagnostika AIDS

Reference

1. fohn.net. *The History of AIDS* [online]. ©2005. Poslední revize 2010-03-22, [cit. 2010-04-05]. <<https://fohn.net/history-of-aids/>>.
2. WIKIPEDIA. *AIDS* [online]. ©2008. Poslední revize 2010-03-22, [cit. 2010-04-05]. <<https://en.wikipedia.org/wiki/AIDS#Epidemiology>>.
3. SZÚ Praha, Národní referenční laboratoř pro AIDS. *Zvláštní zasedání OSN o HIV/AIDS* [online]. ©200. [cit. 2010-04-05]. <<http://www.aids-hiv.cz/dokumenty03.html>>.
4. SZÚ Praha, Národní referenční laboratoř pro AIDS. *Výskyt a šíření HIV/AIDS v ČR V ROCE 2007* [online]. ©2008. Poslední revize 2008-11-02, [cit. 2010-04-05]. <<http://www.aids-hiv.cz/udajevCR2007.html>>.

Použitá literatura

- fohn.net. *The History of AIDS* [online]. ©2005. Poslední revize 2010-03-22, [cit. 2010-04-05].

<<https://fohn.net/history-of-aids/>>.

- WIKIPEDIA. *AIDS* [online]. ©2008. Poslední revize 2010-03-22, [cit. 2010-04-05]. <<https://en.wikipedia.org/wiki/AIDS#Epidemiology>>.
- SZÚ Praha, Národní referenční laboratoř pro AIDS. *Výskyt a šíření HIV/AIDS v ČR v roce 2007* [online]. ©2008. Poslední revize 2008-11-02, [cit. 2010-04-05]. <<http://www.aids-hiv.cz/udajevCR2007.html>>.
- BENCKO, Vladimír, et al. *Epidemiologie, výukové texty pro studenty 1. LFUK, Praha*. 2. vydání. Praha : Univerzita Karlova v Praze – Nakladatelství Karolinum, 2002. ISBN 80-246-0383-7.